

STADEN - DET ENDA HÅLLBARA?

2017-03-27

Av: Härifrån

Idag får bilden av den tätbyggda staden stå ensam modell för vad som är hållbart. Det gör att vi utesluter andra sätt att planera och bygga vårt samhälle på. Vi riskerar därmed att underminera hela arbetet med att skapa en hållbar framtid.

Nyligen gick *Rurban planning talks* av stapeln i Mariestad. Ett konvent som vill skapa dialog mellan akademien och planeringspraktiken för att diskutera de problem som pågående regionala omvandlingar medför. En tydlig tematik under dessa två dagar var att vi, genom att syna de territoriella maktstrukturerna och urban norm, kan vi få syn på alternativa utvecklingsvägar. Istället för att ensidigt fokusera på de större städerna som ensamma frälsare av alla våra samtidsutmaningar kan andra utvecklingsstrategier erbjuda en mer hållbar utveckling.

Landsbygden är per definition inte hållbar

Hållbarhetsbegreppet var föremål för diskussion ur ett normkritiskt perspektiv under konventet. Det konstaterades att vad hållbarhet är idag i mångt och mycket har kidnappats av urbana företrädare. Bilden av en hållbar livsstil får ofta symboliseras av inbjudande bilder av en tätbebyggd stadsdel med odlingar i balkongglädor, harmoniska människor i blandade åldrar, en cykel och pallkrage parkerade utanför entrén. Denna bild har spridits så framgångsrikt att vi helt saknar alternativa bilder till just denna.

Det kan eventuellt argumenteras att det inte är viktigt vilka bilder som sprids. Men om det påverkar den faktiska samhällsplaneringen, ja då är det viktigt. En av deltagarna på konventet, en representant för den kommunala planeringen, berättade att hen kan stänga sig blodig i samtalen med länsstyrelsen om vad som är ett hållbart boende. Att en väl fungerande mindre ort med egen skola, affär, närhet till livsmedelsproduktion och grönytor skulle kunna vara ett hållbart alternativ är enligt tjänstepersonalen på länsstyrelsen otänkbara. För när den förtätade staden är Det hållbara, är

allt utanför staden per se ohållbart.

Är bilden av staden sann?

Enligt *Allt om landet* ([Jordbruksverket](#)) är de områden med störst ekologiskt fotavtryck storstadskommuner – främst på grund av konsumtion av varor som mat och kläder, och glesbygdskommuner – främst på grund av en relativt hög drivmedelsanvändning. Detta visar att storstädernas gröna försprång kan ifrågasättas, men också vikten av att använda konsumtionsbaserade hållbarhetsberäkningar. De med minst ekologiskt fotavtryck är landsbygdskommuner och stadskommuner. Men det finns också en mängd annan statistik och forskning som ifrågasätter (stor)stadens påstådda hållbarhet.

”Vi har nu mer kunskap än någonsin i frågor som rör hållbarhet. Men med all denna information ökar också behovet av att konceptualisera. Att förpacka kunskapen så att den blir begriplig och hanterbar. Det är sannolikt ur detta behov som bilden av den hållbara staden har vuxit fram.”

Det finns exempelvis ekologer som William Rees som menar att staden, ur ett miljöretviseperspektiv, är tärande för sitt omland, snarare än närande. Vidare är segregationen relativt hög i stads- och storstadskommuner. Under senare år har det också utvecklats teknik för decentraliserad produktion av förnyelsebar energi, något som också utmanar argumentet om att stadens storskaliga infrastruktursystem är de mest effektiva ([K Bradley, P Hagbert, 2015](#)).

Vår poäng med att lyfta fram motbilder är inte primärt att hävda att en viss plats är bra eller dålig eller bättre eller sämre än någon annan. För alla platser måste arbeta med hållbarhet. Det är istället att visa att det blir olyckligt och missvisande att lyfta fram en tätbebyggd stadsdel som enda framgångsexemplet för hur hållbarhet ser ut i praktiken.

Trots kunskap krymper vårt synfält

Vi har nu mer kunskap än någonsin i frågor som rör hållbarhet. Men med all denna information ökar också behovet av att konceptualisera. Att förpacka kunskapen så att den blir begriplig och hanterbar. Det är sannolikt ur detta behov som bilden av den hållbara staden har vuxit fram. Staden finns på en begränsad yta. Den är överblickbar. Men det lurar oss till att tro att den är oberoende av sin omgivande geografi.

Att bilden har blivit så stark beror också på att det finns starka kommersiella intressen i detta. Hållbarhet kan kommersialiseras. Framförallt i städer. Detta är en stark drivkraft, men något vi ogärna talar om. Att det privata är delaktigt är positivt, men också något som medför risker. För i allt annat som rör marknaden och dess villkor, så blir ofta vissa platser lämnade därhän. För att marknaden där är svagare. Det betyder dock INTE att hållbarheten där är sämre. Eller att behoven av omställning är mindre.

Dags att syna bilden av den hållbara staden

Vi måste börja ställa oss frågan vem det egentligen är som tjänar på att bilden av den hållbara staden sprids. För om vi verkligen vill ha en hållbar utveckling, på riktigt, ja då behöver vi fler bilder av hur hållbarhet ser ut. Då behöver inte alla kommunala politiker och tjänstemän åker till samma förtätade stad i Tyskland på studiebesök. Då vill vi att resorna går till många olika platser. Varför inte till Vuollerim, som enligt utsago är bäst på crowdsourcing. Eller är vi så ängsliga att vi inte vågar?

*I dagarna bildades en ny branschorganisation för hållbara företag. Den grundades för att stimulera ett ökat samarbete mellan företag och organisationer inom olika branscher. Den samlar producenter och andra aktörer som verkar för en **hållbar samhällsbyggnadsutveckling**. Den fick namnet **Gröna Städer**. Inget kan vara mer talande.*